

---

## האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

### אתיקה ופילוסופיה פוליטית - 15050

תאריך עדכון אחרון 10-10-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: פילוסופיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר קיץ

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר ליאור ארז

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [lior.erez@mail.huji.ac.il](mailto:lior.erez@mail.huji.ac.il)

שעות קבלה של רכז הקורס: תק' 5: יום ד', 13:30-14:30, תק' 6: יום ה', 12:30-13:30

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

האם קיימת חובה לציית לחוק? מהי צורת הממשל הצודקת? האם על המדינה לפעול לשיוויון בין אזרחיה? מטרת קורס זה היא להציג את הסוגיות, המושגים והתיאוריות המרכזיות באתיקה ופילוסופיה פוליטית. חלקו הראשון של הקורס יסקור את תורות המוסר המרכזיות של הפילוסופיה המערבית, וידון במושגי יסוד תיאורטיים כדוגמת מושג החירות, הזכות, והחובה. בחלקו הארי של הקורס נדון באופן ביקורתי בפולמוסים קלאסיים ועכשוויים בפילוסופיה הפוליטית.

מטרות הקורס:

1. הכרות עם טקסטים קלאסיים של הפילוסופיה הפוליטית, ועם הגישה הפילוסופית למוסר ופוליטיקה באופן כללי.
2. הכרות עם שלוש המסורות של האתיקה המערבית (המידה הטובה, דאונטולוגיה, תוצאתנות)
3. הכרות עם הדיונים והטיעונים המרכזיים בפילוסופיה פוליטית בת זמננו
4. פיתוח חשיבה ביקורתית ובניית טיעון פילוסופי

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להכיר את הגישה הפילוסופית למוסר ופוליטיקה
2. להסביר את המושגים, התיאוריות והטיעונים שנלמדו בקורס
3. לזהות את המושגים, התיאוריות והטיעונים שנלמדו בקורס בהקשרים חדשים
4. לבנות טיעון פילוסופי

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא: מוסר ופוליטיקה בראיה פילוסופית
2. תורות מוסר א': המידה הטובה
3. תורות מוסר ב': דאונטולוגיה
4. תורות מוסר ג': תוצאתנות
5. מושג החירות
6. על זכויות וחובות
7. סמכות המדינה וציות לחוק
8. דמוקרטיה וייצוג פוליטי

9. שלטון החוק  
10. שיוויון וצדק חברתי  
11. תרבות, זהות וקהילה  
12. בין פרטי וציבורי

#### חומר חובה לקריאה:

שיעור 1: מבוא: מוסר ופוליטיקה בראיה פילוסופית

אפלטון, פוליטיאה, ספר ב (358-362) "טבעת גייגס"  
ניקולו מקיאוולי, הנסיך (1532), פרק ט"ו  
David Miller, "Why do we need political philosophy" in Political Philosophy: A Very Short Introduction. Oxford University Press, 2003, 1-19  
שיעור 2: תורות מוסר א': המידה הטובה  
אריסטו, אתיקה לניקומאכוס, ספרים 1-3  
שיעור 3: תורות מוסר ב': דאונטולוגיה  
ספר שמות, פרק כ', פסוקים ב'י"ד.

עמנואל קאנט, הנחת יסוד למטאפיזיקה של המידות (1785), פרקים 1-2

שיעור 4: תורות מוסר ג': תוצאתנות  
ג'ון סטיוארט מיל, על התועלתיות (1863), פרקים 1-3  
פיטר סינגר, מוסר הלכה למעשה, פרק 4 ("מה רע בהמתה?") ירושלים: מאגנס, 2009.  
שיעור 5: מושג החירות  
ישעיהו ברלין, "שני מושגים של חירות" (1958), ארבע מסות על חירות (עברית: יעקב שרת), תל אביב: רשפים, תשל"א  
ג'ון סטיוארט מיל, על החירות (1859), פרק ד'.  
שיעור 6: על זכויות וחובות  
נעמה כרמי, זכויות אדם: מבוא תיאורטי. תל אביב: רסלינג (2018), פרקים 2-3.  
חיים גנז, "העוברים המוקפאים של הזוג נחמני" בתוך מריכארד וגנר ועד זכות השיבה (2006): 52-86.

שיעור 7: סמכות המדינה וציות לחוק  
תומס הובס, לויתן, או החומר, הצורה והכוח של קהילייה כנסייתית ואזרחית (1651), פרק י"ג, י"ז-י"ח  
ג'ון לוק, המסכת השניה על הממשל המדיני (1689), פרקים א'י-ג'  
לב טולסטוי, "עבדות בת זמננו" (1900) [מבחר] בתוך אי ציות ודמוקרטיה  
שיעור 8: דמוקרטיה וייצוג פוליטי  
אפלטון, פוליטיאה, ספר ו, 488-489 (משל האונייה), ספר ז (משל המערה)  
ז'אן ז'אק רוסו, האמנה החברתית (1762), פרק א'י-ז'  
ג'ון סטיוארט מיל, ממשל של נציגים (1861), פרק ג'  
אלכסנדר גרור, "לוטוקרטיה עכשיו!" אלכסון, 2014  
שיעור 9: אכיפת החוק

ג'ון לוק, המסכת השניה על הממשל המדיני (1689), פרק ב'  
צ'ארה בקריה, על פשעים ועל עונשים (1764), ירושלים: שלם, 2018: פרקים א'י-ב'

---

John Kleinig, "The Moral Foundations of Policing" in *The Ethics of Policing*, Cambridge University Press, 1996: pp. 11-29

שיעור 10: שיוויון וצדק חברתי

ג'ון רולס, צדק כהוגנות (1971), הוצאת ספרי הגג: 2011. פרקים 12-18  
ריצ'רד ריבס, "כבוד במינוס", אלכסון, 27 בנובמבר 2018

שיעור 11: תרבות, זהות, וקהילה

Ronald Dworkin, "Can a liberal state support art?" in *A Matter of Principle* (1985), 221-236

וויל קימליקה ורפאל כהן-אלמגור. "מיעוטים עדתיים-תרבותיים בדמוקרטיה ליברלית". עמ' 187-210. בתוך: סוגיות-יסוד בדמוקרטיה הישראלית, בעריכת רפאל כהן-אלמגור. תל אביב: ספרית פועלים. 1999.

אלכסנדר יעקובסון ואמנון רובינשטיין, "עקרון הנייטרליות וסוגי המשטרים הדמוקרטיים". ישראל ומשפחת העמים (שוקן, 2003): ע"מ 286-295

שיעור 12: בין פרטי וציבורי

Susan Muller Okin, "Justice and Gender" in *Philosophy and Public Affairs*, 1987: pp. 42-72.

אלי קוק, "הדיקטטורה של הדירקטוריון", הזמן הזה, 2019

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 70 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 30 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: